

POSICIONAMENTO EDUCACIÓN EN EMERXENCIAS

**SAME 2025:
A EDUCACIÓN SALVA VIDAS!**

Campaña Mundial por la
EDUCACIÓN
Coalición española www.cme-espana.org

A educación é un dereito fundamental que debe garantírselle sempre a todas as persoas. Porén, cando estala unha crise, **este dereito é o primeiro que se perde e o último que se recupera**. As historias das nenas e nenos de Gaza, Sudán, República Democrática do Congo, Ucraína e Haití son exemplos claros diso.

En 2024, **242 millóns de alumnas e alumnos** desde a educación infantil ata a secundaria **viron interrompida a súa educación debido a desastres relacionados co clima** en 85 países. A gran maioría deles son economías de baixos ingresos. Esta cifra non vai deixar de aumentar xa que, segundo o Índice de Risco Climático Infantil (CCRI) de eñen efectos devastadores, preto de mil millóns de nenas e nenos en todo o mundo —case a metade dos nenos do mundo— viven en países considerados de “risco extremadamente alto” para os impactos da crise climática. (UNICEF, 2025).

Os conflitos armados e a violencia en aumento, teñen efectos devastadores no dereito á educación. Máis de 52 millóns de nenos, nenas e adolescentes nestes contextos están sen escolarizar (UNICEF, 2024). Dado que unha crise deste tipo dura, de media, nove anos, a educación obrigatoria de toda unha xeración pode verse interrompida ou mesmo truncada.

As escolas son cada vez máis branco de ataques. Entre 2022 e 2023, os atentados contra a educación aumentaron case un 20 %, con centos de centros ameazados, saqueados, queimados ou destruídos (GCPEA, 2024), e privaron a millóns de estudantes dun ambiente de aprendizaxe seguro.

O peche ou a destrución de escolas agrava a desigualdade de xénero: as nenas teñen menos probabilidades de volveren ás clases e afrontan maiores riscos de violencia, explotación, embarazos forzados e prácticas nocivas como o matrimonio infantil e a mutilación xenital feminina.

Os recortes na cooperación e na axuda humanitaria limitan a capacidade de resposta a estas crises. O Centro Mundial para a Educación en situacións de emerxencia de Xenebra advirte de que **234 millóns de nenos en idade escolar están afectados por emerxencias e necesitan con urxencia unha educación de calidade**. Para poñelo en perspectiva, sería equivalente á poboación do sexto país máis grande do mundo.

O IMPACTO NA VIDA DE NENOS, NENAS E ADOLESCENTES

En Paquistán, no curso 2023-2024, perdéronse 107 días lectivos (o 54 % do curso académico) por catástrofes relacionadas co clima.

En Gaza, a guerra impediulles aos estudantes asistiren ás clases durante máis dun ano. Con máis do 90 % dos centros escolares parcial ou totalmente danados, o futuro académico é incerto.

En Níxer, o 42 % do alumnado está fóra da escola debido a conflitos, desastres e desprazamentos. As inundacións de 2024 atrasaron o inicio das clases para case 4 millóns de estudantes.

En Sudán, 9,5 millóns de nenos e nenas carecen de acceso á educación formal debido á destrución de escolas e á falta de profesorado. Estímase que 17 millóns dos 19 millóns de nenos en idade escolar non están a aprender.

A EDUCACIÓN NON PODE ESPERAR! →

- **Garante ambientes seguros, protectores e benestar.** As escolas son espazos protectores onde a infancia e adolescencia se senten a salvo das ameazas físicas e poden aprender, xogar e socializaren nunha contorna de bo trato. Ademais, promoven a saúde mental, fortalecen a resiliencia e desenvolven habilidades socioemocionais clave para xestionar as emocións, previr riscos e facerlle fronte ás crises.
- **É clave para o desenvolvemento pleno.** Achéganos coñecemento, enriquece a nosa cultura e desenvolve habilidades e valores que impulsan o progreso persoal e social.
- **Axuda a recuperar a rutina.** Despois dunha crise, o regreso á escola é fundamental para recuperar a estabilidade emocional, proporcionando un ambiente de normalidade que permita continuar co desenvolvemento e aprendizaxe.
- **É clave para a igualdade de xénero.** Garantir unha educación de calidade e transformadora axuda a eliminar a discriminación contra as nenas e mulleres, a redefinir as normas de xénero e a construír unha sociedade máis equitativa. É unha poderosa ferramenta contra o matrimonio infantil e as unións forzadas: se todas as nenas completasen a educación secundaria, o matrimonio infantil practicamente desaparecería e a maternidade precoz reduciríase nun 75 %.
- **Mellora a seguridade alimentaria.** A alimentación escolar protexe a saúde, a nutrición e a aprendizaxe da infancia, ademais de fortalecer os sistemas alimentarios locais e aumentar o acceso á escola e os seus coñecementos.
- **Prevén a violencia.** A educación pode chegar a contrarrestar as causas fundamentais da violencia, fomentando valores como a inclusión, a tolerancia, os dereitos humanos e a resolución de conflitos. Reforzando a cohesión social e contribuíndo á reconstrución a longo prazo.
- **Fortalece a resiliencia.** A educación de calidade reduce a vulnerabilidade aos desastres climáticos ao incluír formación en xestión de riscos, prevención e mitigación. Ademais, investir en infraestruturas escolares adaptadas e na capacitación docente é clave para construír sociedades máis resilientes.

- **Promove os Obxectivos de Desenvolvemento Sostible (ODS).** A promoción da educación (ODS 4) non só é unha prioridade en si mesma, senón que actúa como catalizador doutros obxectivos, contribuíndo a romper a fenda de pobreza e desigualdade, favorecendo a igualdade e promovendo sociedades máis cohesiónadas, especialmente en contextos de crise.

O MAIOR RETO DA EDUCACIÓN EN EMERXENCIAS: A INFRADOTACIÓN ➔

Dado que o impacto da educación de calidade en contextos de crise é amplamente recoñecido, o seu financiamento, peza clave para que poida ter todo o seu alcance, dista moito de cumprir uns estándares mínimos.

- **Financiamento insuficiente.** En 2024, só se cubriron o 29 % das necesidades identificadas para a Educación en Emerxencias, cun chamamento de 3.000 millóns de dólares e só 879 millóns desembolsados (OCHA, 2025). Esta fenda ampliouse desde 2018, deixando millóns de nenas e nenos sen acceso a unha educación de calidade, con consecuencias devastadoras para o seu presente e futuro.
- **Axenda marxinalizada.** A Educación en Emerxencias debería recibir o 10 % do financiamento humanitario, segundo a Campaña Mundial pola Educación. Non obstante, de media só se cubriu un 3 %, o que reflicte o feito de que segue sendo unha prioridade moi baixa para os doadores.
- **O papel de España e das comunidades autónomas.** España aumentou a súa relevancia como doador, ocupou o posto 30 a nivel mundial e achegou de media o 0,5 % dos fondos nos últimos tres anos. É relevante mencionar que a maioría destes fondos proceden da Administración do Estado (AECID), cunha achega moi limitada das comunidades autónomas e das entidades locais (Educo, 2024).
- **Os países con maiores carencias educativas; os menos financiados.** Hai países cuxos sistemas educativos afrontan unha maior vulnerabilidade ante as emerxencias e deberían recibir un financiamento adecuado para satisfacer as súas inmensas necesidades. Non obstante, son as que menos financiamento reciben: Nixeria, Burkina Faso, Haití, Venezuela, Myanmar, entre outros.
- **Un compromiso de moi poucos doadores.** A Unión Europea é o maior doador e representa o 20 % do orzamento, pero os cinco principais doadores supoñen a metade dos fondos e os dez primeiros, o 70 %. Isto supón un risco importante para a sustentabilidade da axenda, especialmente se un doador clave decide suspender as súas contribucións. Como Estados Unidos, o terceiro maior doador, cuxos fondos están actualmente conxelados.

Aínda que **o financiamento para Educación en Emerxencias apenas cobre o 29 % das necesidades globais**, observamos un aumento significativo do gasto en defensa. A Unión Europea e España anunciaron o seu compromiso de **eleva o orzamento militar ata o 2 % do PIB para 2029**, o que podería **desviar fondos de sectores esenciais como a educación**, a sanidade e a cooperación ao desenvolvemento.

A seguridade non se limita ao investimento en defensa. A cooperación internacional e a educación son ferramentas fundamentais para a estabilidade e a paz, reducindo as desigualdades e previndo conflitos. A cooperación leva décadas demostrando a súa eficacia neste sentido, por iso hai que potenciala máis ca nunca.

Dende a CME instamos os gobernos a fortaleceren as políticas de paz que garantan dereitos fundamentais como a educación, a saúde, o traballo digno, a igualdade e a paz. Estes son os fundamentos da seguridade humana e da verdadeira prevención de conflitos. É fundamental que os gobernos garantan un financiamento adecuado para a educación e que lle dean prioridade ao investimento en benestar e desenvolvemento humano.

A DANA

A Educación en Emerxencias non só afecta a terceiros países que sofren periódicamente guerras ou catástrofes naturais. A DANA que devastou a costa mediterránea en outubro de 2024 demostrou que a educación pode estar en risco noutros moitos contextos.

As inundacións interromperon a educación de arredor de 40.000 alumnos polo peche dos colexios das zonas afectadas, e o traslado temporal de 24.000 a outros centros educativos. Meses máis tarde, aínda persisten retos como a sobrecarga docente, desaxustes curriculares e o impacto emocional no alumnado, ademais da suspensión de moitas actividades extra curriculares.

Todo iso impide que os nenos e nenas poidan volver ás súas rutinas nun contexto no que as familias seguen enfrontándose a moitos dos efectos que afectaron as súas vidas.. Garantir que as escolas dispoñan de recursos, coñecementos e capacidade de resposta é fundamental para o seu benestar, protección e desenvolvemento.

Este 2025, a Coalición Española da Campaña Mundial pola Educación (CME) na Semana de Acción Mundial pola Educación (SAME), quere incidir na necesidade de Educación en Emerxencias para garantir que este dereito fundamental non se perda cando estala unha crise.

As nosas peticións ao Goberno de España, aos e ás representantes políticos e ás Administracións públicas a nivel estatal, autonómico e local son

1. Financiar a Educación en Emerxencias de forma sostible e equitativa

- Garantir que polo menos o 10 % da axuda humanitaria se destine a Educación en Emerxencias.
- Asegurarse de que polo menos o 15 % dos fondos vaia a organizacións locais, que son as primeiras en responderen e comprenderen mellor o contexto.
- Comprometerse con fondos multilaterais de educación, como Education Cannot Wait (ECW) e o Global Partnership for Education (GPE).
- Investir en infraestruturas resilientes, materiais educativos, apoio psicosocial e formación do profesorado para garantir unha educación de calidade en situacións de crise.
- Revisar a arquitectura financeira internacional para reforzar o financiamento da educación en situacións de emerxencia, no marco da IV Conferencia Internacional sobre o Financiamento para o Desenvolvemento.

2. Protexer e garantir o dereito á educación en contextos de crise

- Garantir que a educación de emerxencia sexa unha prioridade da política exterior de España, aliñando esforzos en todos os niveis da Administración.
- Proporcionar ambientes de aprendizaxe seguros e accesibles para todo o alumnado, sen discriminación.
- Promover a participación activa de nenas, nenos e adolescentes, que moitas veces se ven marxinados das decisións sobre a súa educación.

3. Construír sistemas educativos inclusivos, equitativos e transformadores

- Promover a inclusión das poboacións vulnerables, incluídos os refuxiados, os solicitantes de asilo, os apátridas e os desprazados internos, nos sistemas educativos nacionais.
- Garantir unha Educación en Emerxencias transformadora para a igualdade de xénero, aliñada cos ODS 5 e 10.
- Garantir espazos educativos seguros para estudantes LGBTQIA+ e estudantes con discapacidade.

4. Reforzar a cooperación e as alianzas estratéxicas

- Promover alianzas con actores clave do sector educativo, como a Inter-Agency Network for Education in Emergencies (INEE), a Global Coalition to Protect Education from Attack e a Campaña Mundial para a Educación (GCE).
- Mellorar a coordinación entre as Administracións estatal, autonómicas e local, así como a súa colaboración con ONG e centros de estudos, para facilitar respostas de emerxencia máis eficaces.

5. Garantir ambientes seguros e de coidados nos centros educativos

- Reforzar o investimento en programas de benestar e saúde mental para nenos e adolescentes afectados por emerxencias.
- Darlle prioridade a enfoques de aprendizaxe social e emocional para fortalecer a resiliencia da infancia en contextos de crise.
- Mellorar a formación e a remuneración do profesorado, garantindo que contan coas ferramentas necesarias para apoiar emocionalmente os estudantes en situacións de emerxencia.

A EDUCACIÓN EN EMERXENCIAS

Refírese ás oportunidades de acceder a unha aprendizaxe de calidade para todas as idades en situacións de crise, incluíndo o desenvolvemento da primeira infancia, a educación primaria, secundaria, non formal, técnica, profesional, superior e de adultos.

Algunhas situacións habituais nas que a Educación de Emerxencias é fundamental son os conflitos, os contextos de violencia, os desprazamentos forzados, as catástrofes naturais ou as emerxencias de saúde pública. (INEE, 2018)

Campaña Mundial por la
EDUCACIÓN
Coalición española www.cme-espana.org

CME_es

@CME_es

@CMEespana

La CME en España está liderada por:

Esta publicación cuenta con la colaboración de la Cooperación Española, a través de la Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo (AECID) con cargo al proyecto "Campaña Mundial por la Educación: en defensa del cumplimiento del derecho a la educación en situaciones de emergencias". El contenido de la misma es responsabilidad exclusiva de la Coalición española de la Campaña Mundial por la Educación y no refleja, necesariamente, la postura de la AECID.

Con la financiación de:

